

Postopek imenovanja članov Odbora regij

Postopki, ki se uporabljajo v državah članicah

POVZETEK

V preambuli Pogodbe o Evropski uniji je med cilji navedeno nadaljevanje postopka "oblikovanja vse tesnejše zveze med narodi Evrope, v kateri se odločitve sprejemajo po načelu subsidiarnosti v kar najtesnejši povezavi z državljani".

Ustanovitev Odbora regij (OR) leta 1992 z Maastrichtsko pogodbo je vzpostavila institucionalni okvir, katerega cilj je bil zagotoviti dejansko udeležbo regionalne in lokalne ravni v procesu odločanja Skupnosti.

Postopek imenovanja članov Odbora regij kot predstavniškega organa različnih lokalnih in regionalnih oblasti je torej bistvenega pomena za njegovo delovanje.

Različni postopki izbire članov in nadomestnih članov OR v Evropski uniji odražajo raznolikost političnih in teritorialnih sistemov v Evropi. S širitvijo Unije na 27 držav članic se je ta raznolikost še povečala.

Pri tem srečujemo dve načeli: Na eni strani imamo zvezne države in države z močnimi regionalnimi sistemi, kot so Nemčija, Avstrija, Belgija, Španija ali Italija, kjer je predstavniška vloga regij izrecno opredeljena v pravnih dokumentih. Nacionalne delegacije OR iz teh držav so v glavnem sestavljene iz predstavnikov regij, predstavniki lokalnih oblasti so le obrobno zastopani. Na drugi strani pa imamo države, ki nimajo regionalnih sistemov, oziroma v katerih so ti šibkejši, in predstavniki teh držav so predvsem, ali celo izključno, predstavniki lokalne ravni (npr. iz Portugalske, Grčije, Estonije, Latvije, Cipra, Švedske in Luksemburga).

Kljub različnim postopkom imenovanja vsake nacionalne delegacije velja poudariti pomembno vlogo združenj regionalnih ali lokalnih oblasti v izbirnem postopku. V večini držav članic, zlasti v primeru novih delegacij, so dejansko združenja regionalnih ali lokalnih oblasti zadolžena za pripravo seznama kandidatov, ki ga predložijo nacionalni vladi v končno odločanje. Čeprav je politična občutljivost nacionalnih vlad v odnosih z njihovimi podnacionalnimi entitetami od države do države različna, se redko zgodi, da bi vlada revidirala seznam, ki so ga predložila združenja. Skoraj vse nacionalne vlade sprejmejo predložene sezname kandidatov in jih brez sprememb odobrijo, preden jih posredujejo Svetu ministrov.

Od člena 198A Maastrichtske pogodbe do zadnjih sprememb, ki jih je prinesla Lizbonska pogodba, podpisana 13. decembra 2007, za katero zdaj poteka postopek ratifikacije v državah članicah EU, so bile določbe o sestavi Odbora regij in postopku imenovanja njegovih članov večkrat spremenjene¹.

Odbor regij je večkrat zelo natančno opredelil zahteve glede svoje sestave; predvsem je zahteval, da morajo biti člani nosilci volilnega mandata ali politično odgovorni demokratično izvoljeni skupščini, ter da je treba trajanje mandata uskladiti s trajanjem mandata članov Evropskega parlamenta (5 let namesto 4)².

Amsterdamska pogodba je sicer prinesla napredek na področju pristojnosti Odbora regij, zlasti z razširitvijo njegove posvetovalne dejavnosti, vendar pa je zahteve Odbora glede postopka imenovanja članov upoštevala šele Pogodba iz Nice. Od 1. februarja 2003, ko je začela veljati Pogodba iz Nice, morajo biti člani in nadomestni člani OR neposredno izvoljeni ali politično odgovorni skupščini, ki je bila izvoljena na neposrednih volitvah. Kljub temu velja poudariti, da je od ustanovitve Odbora regij večina nacionalnih delegacij, z le nekaj izjemami, upoštevala to načelo demokratične legitimnosti.

V končni fazi, ko bo začela veljati Pogodba o delovanju Evropske unije, ki je rezultat sprememb, ki jih je prinesla Lizbonska pogodba³, bodo nove določbe o sestavi Odbora regij in imenovanju njegovih članov takšne:

Šesti del "Določbe o institucijah in proračunu" – Naslov I "Določbe o institucijah" – Poglavlje 3 "Posvetovalni organi Unije" Novi člen 300, 1., 3., 4. in 5. odstavek Pogodbe o delovanju Evropske unije – PDEU (skupne določbe za Odbor regij in Ekonomsko-socialni odbor),

"1. Evropskemu parlamentu, Svetu in Komisiji pomagata Ekonomsko-socialni odbor in Odbor regij, ki opravljata svetovalno funkcijo.

[...]

3. Odbor regij je sestavljen iz predstavnikov regionalnih ali lokalnih skupnosti, ki so bodisi izvoljeni v regionalne ali lokalne skupnosti ali pa so politično odgovorni izvoljeni skupščini.

4. Člani Ekonomsko-socialnega odbora in Odbora regij niso vezani na nikakršna obvezujoča navodila. Člani opravljajo svoje naloge popolnoma neodvisno in v splošnem interesu Unije.

---

¹ Pregled sprememb določb o postopku imenovanja članov Odbora regij od člena 198A Maastrichtske pogodbe dalje je v Prilogi II.

² Glej Priloge III in IV.

³ Prečiščena različica PDEU, Uradni list Evropske unije 2008/ C115/ 01, Zvezek 51, 9. 5. 2008.

5. Pravila iz odstavkov 2 in 3, ki urejajo sestavo teh odborov, redno preverja Svet ob upoštevanju gospodarskega, socialnega in demografskega razvoja v Uniji. Svet na predlog Komisije v ta namen sprejema sklepe."

Šesti del "Določbe o institucijah in proračunu" – Naslov I "Določbe o institucijah" – Poglavlje 3 "Posvetovalni organi Unije" – Oddelek 2 "Odbor regij" Novi člen 305 Pogodbe o delovanju Evropske unije – PDEU (nekdanji člen 263, 2., 3. in 4. odstavek PES) –

"Število članov Odbora regij ne sme preseči 350.

Svet na predlog Komisije soglasno sprejme sklep, s katerim določi sestavo Odbora.

Člani odbora in enako število nadomestnih članov so imenovani za dobo petih let. Lahko so ponovno imenovani. Svet sprejme seznam članov in nadomestnih članov, sestavljen v skladu s predlogi držav članic. Ko se izteče mandat iz člena 300(3), na podlagi katerega so bili predlagani, mandat članov odbora samodejno preneha, potem pa so za preostanek omenjenega mandata nadomeščeni v skladu z istim postopkom. Noben član odbora ne sme biti hkrati tudi član Evropskega parlamenta."

Poudariti je treba, da po spremembah, ki jih je prinesla Lizbonska pogodba, in po začetku veljavnosti Pogodbe o delovanju Evropske unije, razdelitve članov Odbora regij ne bo več v pogodbi, temveč bo odtlej moral sklep o sestavi Odbora sprejeti Svet⁴.

Načeloma so vse države pri izbirnem postopku upoštevale dve merili: politično ravnovesje in geografsko-teritorialno ravnovesje. To sta dve bistveni merili za dobro zastopanost lokalnih in regionalnih oblasti v Odboru regij. Poudariti velja tudi, da vedno več delegacij OR pri merilih za izbor upošteva tudi enako zastopanost žensk in moških.

To študijo sestavlja sklop dokumentov, ki zajemajo vseh 27 držav članic Evropske unije. Vsako poglavje je posvečeno eni od držav in je razdeljeno na tri dele:

- 1) razdelitev sedežev (delegacija države, člani in nadomestni člani);
- 2) pravna podlaga;
- 3) postopek imenovanja.

4

Po spremembah člena 15, Poglavlja 5 Naslova I Akta o pogojih pristopa Češke republike, Estonije, Cipra, Latvije, Litve, Madžarske, Malte, Poljske, Slovenije in Slovaške k Evropski uniji ter člena 13 Akta o pogojih pristopa Republike Bolgarije in Republike Romunije k Evropski uniji, je razdelitev sedežev Odbora regij med državami članicami takšna: Belgija – 12; Bolgarija – 12; Češka – 12; Danska – 9; Nemčija – 24; Estonija – 7; Grčija – 12; Španija – 21; Francija – 24; Irska – 9; Italija 24; Ciper – 6; Latvija – 7; Litva – 9; Luksemburg – 6; Madžarska – 12; Malta – 5; Nizozemska 12; Avstrija –12; Poljska – 21; Portugalska – 12; Romunija – 15; Slovenija – 7; Slovaška – 9; Finska – 9; Švedska – 12; Združeno kraljestvo – 24. Glej tudi člen 263 prečiščene različice Pogodbe iz Nice (Priloga II).

V zvezi s pravno podlago lahko opazimo, da veliko držav imenuje člane na podlagi člena 263 PES; to velja za Francijo, Nizozemsko, Luksemburg, Grčijo, Ciper, Dansko, Estonijo, Madžarsko, Malto, Češko republiko, Združeno kraljestvo in Švedsko. Nekatere države, kot sta Finska in Slovaška, za imenovanje članov sploh ne navajajo nobene pravne podlage iz prava Skupnosti ali nacionalnega prava, druge države pa jih imenujejo na podlagi odlokov ministra, ki jih izda Ministrstvo za notranje zadeve, pravnih mnenj ali sklepov.

Študija s predstavitvijo različnih postopkov, ki se v 27 državah članic EU uporabljajo za imenovanje članov Odbora regij, je bila posodobljena junija 2007.*

---

* Študija je trenutno na voljo v francoščini; dostopna bo tudi v angleščini, zaradi njene obsežnosti pa trenutno ni predviden prevod v ostale jezike EU.
Za dodatne informacije se lahko obrnete na: studies@cor.europa.eu.
Odbor regij, Direkcija za posvetovalno delo, Služba za študije